

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Karar İncelemesi (Hiro Balani/İspanya)

Examining Of European Court Of Human Rights Decision
(Hiro Balani/Spain)

Sinan Seçkin

İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi İdare Hukuku Anabilim Dalı Araştırma Görevlisi

ABSTRACT

European Court of Human Rights accepts that to give insufficient reasons for judicial decisions compose a breach of Article 6 para. 1. According to this, the claims which can affect outcome of the proceedings must be answered by court. Indeed, there is necessity of reasoning of judicial decisions in Turkish Law.

Keywords: Reasoning of Judicial Decisions, Right to Fair Trial, Right to Defence

GİRİŞ

Anayasanın 141. maddesi gereği yargı kararlarının gerekçeli olması gerekmektedir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) de yargı kararlarının gerekçesiz olmasını ya da gerekçenin yetersiz olmasını adil yargılanma hakkının ihlali kabul etmektedir.

HiroBalani/İspanya kararı da mahkemelerin, tarafların olayın esasına ilişkin, hükmü değiştirebilecek nitelikteki savlarını değerlendirmesi gerektiğini öngörmektedir. Kararın incelenmesinde ilk bölümde karar özetlenerek; yerel mahkemelerin tutumu, tarafların sav ve savunmaları, AİHM'e başvuru karşısında İspanya Hükümeti'nin savunması ve AİHM'in kararı üzerinde durulmuştur.

İkinci bölümde ise gerekçeli karar hakkı açıklanmış ve bu bağlamda AİHM'in kararı değerlendirilmiştir. Ayrıca yargı kararlarının gerekçeli olması açısından Türk Hukuku bakımından da değerlendirmeler yapılmıştır.

I- AİHM'in "Hiro Balani/ İspanya" Kararının İncelemesi

A- Yargılama Öncesi Durum

1- Olay

Hindistan ve İspanya olmak üzere çifte vatandaşlık sahibi Bayan Rito Hiro Balani'nin (başvurucu) kocası adına 1970 yılında Sınai Mülkiyet Sicili'ne kaydedilen ve faaliyet alanı "her türlü masa/duvar saati" olarak belirlenen "Orient H. W. Balani Malaga" isimli bir ticari marka bulunmaktadır. Bu marka daha sonra Bayan Balani'nin adına geçirilmiştir¹.

1985 yılında ise saat üretim ve dağıtımıyla uğraşan Japon şirketi "Orient Watch Co. Ltd." başvurusunun Orient H. W. Balani Malaga isimli markasının Sınai Mülkiyet Sicili'nden terkin için dava açmıştır. Bu davada Japon şirketi, şirketin markası olan Orient Watch'ın 1951 yılında tescil edildiğini ve Paris Konvansiyonu gereği bu tescilin, Konvansiyon'a taraf olan bütün ülkelerde (ki İspanya bu Konvansiyona taraftır) özdeş veya benzer ticari markaların tescil başvurusuna karşı korunması gerektiğini savunmuştur².

Buna karşılık Bayan Balani öncelikle Orient H. W. Balani Malaga ticari markasının terkinin istenebileceği 3 yıllık sürenin dolduğunu ve dolayısıyla kendi ticari markasının yerleşmiş olduğunu ileri sürmüştür. İkinci olarak ise davacı Japon şirketin ticari markası olan Orient Watch'ın orijinal bir marka olmadığını iddia etmiştir. Son olarak 1934 yılında tescil edilen ve 1984 yılında Bayan Balani adına geçirilen "Creacions Orient" adlı bir başka ticari marka olduğunu ve bunun 1951 yılında Japonya'da tescil edilen Orient Watch markasına kıyasla önceliğe sahip olduğunu savunmuştur³.

İspanya'da bu tür uyuşmazlıkların çözüm yeri olan Madrid Bölgesel Mahkemesi, 1988 yılında Bayan Balani'nin markasının artık yerleşmiş olduğu ve bu tarihten sonra terkinin istenemeyeceğine dair iddiasını yerinde görerek Japon şirketin terkin talebini reddetmiştir. Ancak Madrid Bölgesel Mahkemesi Bayan Balani'nin işin esasına yönelik diğer iddialarına ve özellikle 1934'te tescil edilen Creacions Orient markasının önceliği iddiasına kararında değinmemiştir⁴.

Davacı Japon şirketin bu kararı temyiz etmesi üzerine İspanya Yüksek Mahkemesi, bir takım usuli eksiklikler sebebiyle Bayan Balani'ye ait ticari markanın

1) Hiro Balani/İspanya Kararı (Başvuru no. 18064/91); p. 6- 8 (Erişim) [http://hudoc.echr.coe.int/sites/tur/Pages/search.aspx#{"languageisocode":\["ENG"\],"appno":\["18064/91"\],"docum entcollectionid2":\["CHAMBER"\],"itemid":\["001-57910"\]}](http://hudoc.echr.coe.int/sites/tur/Pages/search.aspx#{) 28 Aralık 2013.

2) Hiro Balani/İspanya Kararı; p.7

3) Hiro Balani/İspanya Kararı; p.8

4) Hiro Balani/İspanya Kararı; p.9

yerleşmiş sayılmayacağına dolayısıyla Japon şirket tarafından söz konusu markanın terkininin talep edilebileceğine karar vermiştir⁵. İspanya Yüksek Mahkemesi Bayan Balani'nin süre bakımından itirazını ve davacı Japon şirketin ticari markasının orijinal olmadığına ilişkin iddialarını reddetmiştir. Buna karşılık 1934 yılında İspanya'da tescil edilen Creacions Orient markasının, 1951 yılında Japonya'da tescil edilen Orient Watch markasına kıyasla önceliğe sahip olduğu şeklindeki iddiaya kararında yer vermemiştir⁶.

Bunun üzerine Bayan Balani, İspanya iç hukukunda yer alan diğer bir kanun yolu (Amparo Appeal) olarak İspanya Anayasa Mahkemesi'ne başvurmuştur. Ancak İspanya Anayasa Mahkemesi Bayan Balani tarafından ileri sürülen hususların herhangi bir anayasal hakkın ihlalinin oluşturmadığına hükmetmiştir⁷.

2- Hukuki Sorun

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) "Adil Yargılanma" başlıklı 6. maddesi kapsamında "gerekçeli karar hakkı" da yer almaktadır. Ancak bu hakkın kapsamının belirlenmesi, hangi koşulların gerçekleşmemesi durumunda bu hakkın ihlalinin oluşacağına ortaya konması önem arz etmektedir.

Olayda da ilk derece mahkemesinde ileri sürülen bir iddia üzerinde durulmaksızın söz konusu iddia sahibi lehine başka gerekçelerle karar verilmiştir. Bu kararın temyizi üzerine ise temyiz mercii tarafından ilk derece mahkemesi önünde ileri sürülen ancak değinilmeyen bu iddiaya yer verilmeksizin bu kez iddia sahibinin aleyhine olarak hüküm tesis edilmiştir. Bu durumda gerekçeli karar hakkı kapsamında üzerinde durulması gereken nokta mahkemelerin tarafların tüm iddialarını cevaplandırmak zorunda olup olmadıkları ve temyiz merciiin kendi önünde ileri sürülmeyen iddialara cevap vermekle yükümlü tutulup tutulamayacağı olmaktadır.

3- Konuya İlişkin İspanya İç Hukuku

İspanya'da bir ticari markanın ya da ismin tescili, markanın sahibine Sınai Mülkiyet Yönetmeliği'nden kaynaklanan haklarının ihlali durumunda, ihlalde bulunanlara karşı hukuk veya ceza davası açma yetkisi vermektedir. Bir ticari markanın önceliği, sınai mülkiyet siciline markanın tescili için yapılan başvurudan itibaren başlamaktadır⁸.

İspanya tarafından 13.12.1971 tarihinde onaylanan, 20.03.1883 tarihli Sınai Mülkiyetin Korunmasına dair Paris Konvansiyonu, sözleşmeye taraf olan dev-

5) Hiro Balani/İspanya Kararı; p.10

6) Hiro Balani/İspanya Kararı; p.10

7) Hiro Balani/İspanya Kararı; p.11

8) Hiro Balani/İspanya Kararı; p.13

letlerden herhangi birinde tescil edilmiş olan bir ticari isim veya markaya, herhangi bir ücret ödenmeden ya da kayıt yaptırmadan sözleşmeye taraf olan bütün ülkelerde geçerli bir koruma sağlamaktadır. Buna göre Paris Konvansiyonu kapsamında yer alan bir ticari marka veya ismin hamili bulunan kimse, kendi markasından sonra tescil edilen ve onunla bağdaşmayan herhangi bir İspanyol markasının sicilinden terkinini talep edebilecektir⁹.

Sınai Mülkiyet Yönetmeliği'nin 270. maddesine göre ticari bir ismin veya markanın sicilinden terkin edilebilmesi için ilk derece mahkemesi, Sınai Mülkiyet Sicili Hukuk Departmanı'nın konuya ilişkin görüşünü alarak bir duruşma düzenlemeli ardından hazırladığı dosyayı konu hakkında karar vermek üzere Bölgesel Mahkeme'ye göndermelidir¹⁰.

Bölgesel Mahkeme kararlarına karşı temyiz başvurusunda bulunulurken ileri sürülen itirazlar, İspanya Medeni Yargılama Kanunu'nun 1707. maddesinde sınırlı sayıda belirtilen iptal nedenlerine uygun olmalıdır¹¹.

İspanya Medeni Yargılama Kanunu'nun 1715. maddesi uyarınca salt usuli problemleri konu edinen temyiz başvuruları hariç olmak üzere temyiz başvurusu kendisine havale edilen Yüksek Mahkeme sadece hükmü iptal etmekle kalmayacak yargılama sürecinde tarafların ileri sürdüğü bütün iddiaları dikkate alarak işin esası hakkında da yeni bir karar verecektir¹².

İspanya Anayasası'nın 120/3. maddesi uyarınca, hükümler daima dayandıkları nedenlere ilişkin bir açıklama içermelidirler ve kamuya açık olmalıdırlar¹³.

İspanya Medeni Yargılama Kanunu'nun 359. maddesine göre; "Hükümler açık ve kesin olmalı ve özellikle yargılama süresince yapılan başvuruları ve ileri sürülen iddiaları açıklamalıdırlar. Mahkemeler davalının lehine ve aleyhine olan tüm hususları bulmalı ve uyuşmazlığın konusunu oluşturan tüm ihtilaflı noktaları karara bağlamalıdırlar. Söz konusu noktalara hükümde ayrı ayrı değinilmiş olmalıdır." Ancak içtihatlar doğrultusunda, eğer bir mahkeme kararında taraflardan birinin talebinin reddedilmiş sayılması bakımından yeterli gerekçeye yer verilmişse bu durumda mahkeme taraflarca ileri sürülen bütün hususlara değinme yükümlülüğü altında değildir¹⁴.

9) Hiro Balani/İspanya Kararı; p.14

10) Hiro Balani/İspanya Kararı; p.15

11) Hiro Balani/İspanya Kararı; p.16

12) Hiro Balani/İspanya Kararı; p.18

13) Hiro Balani/İspanya Kararı; p. 19

14) Hiro Balani/İspanya Kararı; p.20

B- Yargılama Safhası

1- Yerel Mahkemelerin Tutumu

İspanya’da süren yargılama esnasında Madrid Bölgesel Mahkemesi sadece kararına dayanak oluşturan iddialar hakkında açıklamada bulunmuştur. İspanya Yüksek Mahkemesi ise Bayan Balani’nin bir takım iddialarına karşı cevap verirken, Creacions Orient markasının önceliği iddiasına değinmemiştir. Bunun üzerine başvuru İspanya Anayasa Mahkemesi ise bu konuya ilişkin olarak “... bu husus temyiz aşamasında ayrıca ileri sürülmediği için, Yüksek Mahkemenin bu hususta doğrudan karar alması beklenemez. Ayrıca Anayasa Mahkemesi’nin birçok içtihadında yer almaktadır ki; Anayasa, mahkemelerden tarafların tüm iddialarını ayrıntılı şekilde cevaplandırmalarını değil, sadece genel olarak onların taleplerini cevaplandırmalarını istemektedir.” şeklinde açıklama yapmıştır¹⁵.

2- Tarafların İddia ve Savunmaları

A) Başvurucunun İddiaları

Başvurucu, İspanya Yüksek Mahkemesi’nin kendi ticari ismi olan “Creacions Orient’in önceliği” iddiasına kararında değinmemesini ve bu hususu açıklamakta yetersiz kalmasını AİHS’nin 6. maddesinin ihlalini oluşturduğunu ileri sürmektedir¹⁶.

B) Taraf Hükümetin Savunması

İspanya Hükümeti ise başvurucunun öncelik iddiasının, Yüksek Mahkeme önünde yapılan yargılamanın konusuyla tamamen ilgisiz olduğunu ve Creacions Orient markasının zaten tescil sebebiyle taklit eşyalardan korunmuş olduğunu belirtmiştir. Hükümete göre dava, saatler hakkındaki bir ticari markanın sicilden terkinine ilişkindir ve hem Sınai Mülkiyet Sicili Hukuk Departmanı hem de Yüksek Mahkeme bu görüştedir¹⁷.

İkinci olarak ise Hükümet, daha önce aynı şirket tarafından açılan ve Orient saatleri için alınan bir ticari markanın sicilden terkininin talep edildiği bir diğer davada Yüksek Mahkemenin başvurucunun yaptığı bir temyiz başvurusunda kısa ve açık biçimde Creacions Orient markasının önceliğine ilişkin iddiayı reddettiğini belirtmiştir. Ayrıca Hükümet, Yüksek Mahkeme’nin karar verirken başvurucunun markası için üretilen ürünler ile Japon şirketin ticari ismi altında satılan ürünler arasındaki farklılığa dayandığını söylemiştir¹⁸.

15) Hiro Balani/İspanya Kararı; p.11

16) Hiro Balani/İspanya Kararı; p.24

17) Hiro Balani/İspanya Kararı; p.26

18) Hiro Balani/İspanya Kararı; p.26

3. AİHM'in Değerlendirmesi

Öncelikle İnsan Hakları Komisyonu söz konusu başvuruyu incelemiş ve kabul edilebilir bulmuştur. Komisyon başvurucunun iddiaları doğrultusunda İspanyol Yüksek Mahkemesi'nin başvurucunun ticari ismi Creacions Orient'in önceliği konusunda sessiz kalmasının yürütülen soruşturmanın kapsamı hakkında şüphelere yol açtığını belirtmiştir¹⁹.

AİHM, AİHS'in 6. maddesinin 1. fıkrası uyarınca mahkemelerin hükümlerini gerekçeli olarak vermeleri gerektiğini ancak bunun ileri sürülen her türlü iddia-ya detaylı cevap verilmesi anlamına gelmeyeceğini belirtmiştir²⁰.

Ayrıca mahkeme, gerekçeli karar verme yükümünün kapsamının kararın doğasına göre farklılık gösterebileceğine de hükmetmiştir. Buna göre bir ulusal mahkemenin gerekçeli karar verme yükümünü ihlal edip etmediği sözleşmeciler devletlerde var olan kanuni koşullar, geleneksel kurallar, hukuki bakış açısı, hükümlerin kaleme alınmasına ve açıklanmasına ilişkin farklılıklar gibi davaya özgü koşulların ışığı altında belirlenebilecektir²¹.

Bu davada Bayan Balani, diğer hususların yanında "kendisinin sahip olduğu bir diğer markanın önceliğine dayanarak" ticari markasının sicilden silinmesine ilişkin davaya itiraz etmiştir. Bu itiraz ilk derece mahkemesi nezdinde yazılı olarak yapılmış ve yeterince açık ve kesin bir biçimde ortaya konulmuştur. Bu durumda ilk derece mahkemesinin kararını iptal eden ve işin esası hakkında yeni bir karar veren Yüksek Mahkeme, uyuşmazlığın konusunu oluşturdukları sürece yargılama boyunca ileri sürülen tüm hususları, temyiz başvurusunda ileri sürülmesine dahi, incelemek zorundadır²².

Mahkeme'ye göre "Creacions Orient" markasının öncelik hakkına sahip bulunduğu iddiasının sağlam bir temele dayanıp dayanmadığına dair araştırma yapmak kendi görevi değildir. Buna göre "Başvurucunun öncelik iddiasında bulunabilip bulunamayacağı" sorunu ile "başvurucunun sonraki markası olan Orient H. W. Balani Malaga'nın Creacions Orient markası ile uyumlu olup olmadığı" sorunu farklı hukuk ve mantık sorunlarıdır. Dolayısıyla başvurucunun iddiasının ayrı ve kesin bir şekilde cevaplandırılması gerekir. Bunun aksi durumunda Yüksek Mahkeme'nin "Creacions Orient" markasının önceliği iddiası ile meşgul olmayı sadece ihmal mi ettiği, yoksa onu reddetmeyi mi amaçladığı, eğer reddetmeyi amaçlıyorsa gerekçesinin ne olduğunu saptamak mümkün olmaz. Sınai Mülkiyet Sicili Hukuk Departmanı'nın ilk derece mahkemesine sunduğu

19) Hiro Balani/İspanya Kararı; p.25

20) Hiro Balani/İspanya Kararı; p.27

21) Hiro Balani/İspanya Kararı; p.27

22) Hiro Balani/İspanya Kararı; p.28

raporda bu iddianın reddedilmesi yönündeki görüşü veya Yüksek Mahkeme'nin özdeş içeriğe ilişkin aynı tarafların bulunduğu bir diğer yargılamada bu hususa değinmiş olması durumu değiştirmez²³.

Sonuç olarak Mahkeme, ulusal mahkemelerde görülmekte olan davalarda taraflarca açık, kesin, somut bir şekilde ileri sürülen ve kabul edildiği takdirde davanın sonucunu değiştirebilecek nitelikte olan iddiaların ulusal mahkemeler tarafından ayrıca ele alınması ve gerekçe gösterilerek değerlendirilmesi gerektiği kanaatindedir. Olayda da gerekçeli karar hakkı, dolayısıyla da Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. fıkrası kapsamında yer alan "hakkaniyete uygun yargılanma hakkı"nın ihlali söz konusudur.

Buna karşılık çoğunluk görüşüne katılmayan Yargıç Bernhardt ayrışık oy gerekçesinde Ruiz Torija/İspanya kararındaki ayrışık oyda yer alan görüşüne atıf yapmıştır. Yargıç Bernhardt bu görüşünde üzerinde durulması gereken temel problemin uluslararası mahkemelerin ulusal mahkemelerin kararları üzerindeki denetim yetkisinin genişliği olduğunu belirtmiştir. Bernhardt'a göre ulusal mahkemeler kararlarını verirken hangi iddia ve sebepleri kararlarına dayanak yapacaklarını belli bir esneklik içinde belirlemelidirler. Bu durumda uluslararası mahkeme sadece ulusal mahkemenin işin esasına ilişkin iddiaları cevaplandırıp cevaplandırmadığına yönelik eleştiride bulunmalıdır. Ayrıca uluslararası mahkeme taraflarca ileri sürülen iddiaların eşit şekilde cevaplandırılıp cevaplandırılmadığı konusunu çözmek için ulusal hukuk hakkında detaylı bir inceleme yaparak hareket etmelidir²⁴.

Ancak burada Mahkeme kararını verirken yapılan denetimin sınırından bahsetmemektedir. Bu durum bir tarafça ileri sürülen her iddianın -en azından önemli olanlarının- ulusal mahkemelerce etkili şekilde cevaplandırılması gerektiği sonucuna yol açar. Ancak bu halde de bir iddianın önemli olup olmadığına kimin karar vereceği sorunu ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla Bernhardt İspanya İç Hukuku hakkında uluslararası kuruluşlardan daha fazla bilgiye sahip İspanya Anayasa Mahkemesi'nin bir hak ihlali olmadığı yönündeki kararının esas alınması gerektiğini belirtmektedir²⁵.

II- AİHM Kararının Değerlendirilmesi

Hüküm, yargılama aşaması sonunda ortaya çıkan sonuçtur²⁶. Bir yargı kararı-

23) Hiro Balani/İspanya Kararı; p.28

24) Ruiz Torija/İspanya Kararı, (Başvuru no. 18390/91) Ayrışık Oy Gerekçesi;(Erişim) [http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/Pages/search.aspx#{"fulltext":\["ruiz torija"\],"documentcollection": "d2":\["GRANDCHAMBER","CHAMBER"\],"itemid":\["001-57909"\]}](http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/Pages/search.aspx#{) 5 Ocak 2014.

25) Ruiz Torija/İspanya Kararı, Ayrışık Oy Gerekçesi.

26) Hilmi ŞEKER; Hukukta Gerekçe, İstanbul, BETA Yay., 2010, s.581

nın sonucu hüküm fıkrasıyla belirtilmektedir. Ancak bu sonuca hangi yolla, niçin ve nasıl ulaşıldığı “gerekçe”yle ortaya konmaktadır²⁷. Gerekçe, tarafların sunduğu maddi olguların hukuksal niteliğini, yargıcın hükmünü dayandırdığı hukuksal olguları ve bunların nedenlerini açıklamaktadır²⁸. Esasında gerekçe, yargıcın davada belirlediği maddi olaylarla hüküm fıkrası arasında köprü işlevi görmektedir²⁹. Dolayısıyla bir yargı kararının sonucundan öte esasının anlaşılması gerekçenin öğrenilmesi ile mümkün olmaktadır. Bundan dolayı gerekçenin açık, belirgin, tam ve olayın şartlarıyla uyumlu, kararın temelini oluşturan iddia ve savunmanın öne sürdüğü hukuki ve fiili değerlendirmeleri içermesi gerekmektedir³⁰.

Savunma hakkı, gerekçeli karar hakkının kaynağını oluşturmaktadır. Savunma hakkı, bireye davanın açıldığının haber verilmesiyle başlamakta, hükmün kesinleşmesi sürecinde devam etmektedir. Hükümden sonraki savunma hakkı, mahkemelerin oluşumu, kararın verilmesi, hükmün içeriğini öğrenme ve gerekçeli karar alma hakkını içermektedir. Bu noktada gerekçeli karar hakkı, hükmün sebeplerinin öğrenilmesini sağlamaktadır³¹. Bunun yanında yargı kararının gerekçeli olması kanun yollarına başvurma açısından da önem taşımaktadır. Öncelikle kararın ilgisine gerekçeli ve usulüne uygun olarak tebliği edilmesi gerekmektedir. Ancak bu durumda ilgilinin etkili bir kanun yoluna müracaat edebilmesi mümkün olmaktadır³². Yargı kararının gerekçesiz olması ise savunma hakkının parçası konumunda olan kanun yollarının etkili şekilde kullanılmaması anlamına gelmektedir.

Gerekçeli karar hakkı yargıya güven duyulmasını sağlayan araçlardan da biridir. Mahkeme önünde hak arayan kişi, hakkını niye alamadığını, hakimin hangi neden ve delillerden dolayı karar verdiğini ancak kararın gerekçesi ile anlayabilecektir³³. Esasında gerekçe, yargı yerinin keyfi hüküm vermediğinin göstergesi ve güvencesidir³⁴. Dolayısıyla gerekçenin yargılamanın taraflarını tatmin edici nitelikte olması gerekmektedir.

Yargı kararlarının gerekçeli olması yargıcın doğru ve sağlıklı düşünebilmesini, tarafsızlığını kanıtlayabilmesini sağlar. Ayrıca gerekçe yazımı yargıcın bilgisi-

27) Yusuf KARAKOÇ; “Yargı Kararlarının Dili ve Gerekçesi”, Hukuk Felsefesi ve Sosyoloji Arkivi, 16. Kitap, İstanbul, İstanbul Barosu Yayınları, 2007, s.277

28) Müslüm AKINCI; İdari Yargıda Adil Yargılanma Hakkı, Ankara, Turhan Kitabevi, 2008, s.261

29) Baki KURU; Medeni Usul Hukuku, Ankara: Yetkin Yay, 2012, s.462AKINCI;a.g.e., s.261

30) ŞEKER;a.g.e., s.652

31) ŞEKER;a.g.e., s.579

32) Hüseyin TURAN; “Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi İçtihatlarında Mahkeme Kararlarında Gerekçe”, Adalet Dergisi, S.35, 2009, s.108

33) Gülnur ERDOĞAN; Medeni Yargıda Adil Yargılanma Hakkı, Ankara, Adalet Yayınevi, 2011, s.162

34) AKINCI, a.g.e.,s.261

ni yenilemesini ve daha fazla sorgulama yapmasını sağlayarak nitelikli yargıçlar yetişmesini de sağlayacaktır³⁵. Bunun yanında yargı kararlarının gerekçelerinin hukukun gelişimine verdiği katkı da yadsınmaz bir gerçeklik olmaktadır³⁶.

AİHS'in 6. maddesi "Adil Yargılanma Hakkını" düzenlemektedir³⁷. Maddeye göre herkes yasal, bağımsız ve tarafsız bir mahkeme önünde, makul bir süre içinde, aleni ve duruşmalı ve hakkaniyete uygun olarak yargılanma hakkına sahiptir. Söz konusu maddede mahkemelerin kararlarını gerekçeli verme yükümlülüğü açıkça düzenlenmemiştir. Ancak AİHM, "hakkaniyete uygun yargılama" deyiminden faydalanarak, gerekçeli karar hakkının adil bir yargılanma için gerekli ve zorunlu olduğunu kabul etmektedir³⁸.

Mahkeme, AİHS'in 6. maddesinin amacını, sözleşmenin başlangıç bölümünde geçen "hukukun üstünlüğü" kavramı ışığında yorumlayarak ve demokratik bir toplumda adaletin demokratik yönetimi hakkını vurgulayarak maddenin dar yorumlanamayacağı görüşündedir³⁹. Buna göre adil yargılanma ya da bir başka deyişle hakkaniyete uygun yargılanma kavramları bir kısmı maddede açıkça belirtilen; bir kısmı ise kavramın zorunlu sonuçları sıfatıyla madde hükmüne zımnen dahil olan unsurlar olarak Strasbourg organlarınca belirlenen birden fazla unsurdan oluşmaktadır⁴⁰.

AİHM'in kararlarında da bir kararda gerekçe gösterilmemesi⁴¹, yasal gerekçe gösterilmemesi⁴², yasal ifadelerin tekrarlanması⁴³, ayrıca ve açıkça bir gerekçelendirme gereksinimi duymaksızın ilk derece mahkemesinin verdiği kararın

35) Çetin AŞÇIOĞLU; "Yargıda Gerekçe Sorunu", Hukuk Felsefesi ve Sosyoloji Arkivi, 8. kitap, İstanbul, İstanbul Barosu Yayınları, 2003, s.156

36) KARAKOÇ;a.g.e.,s.279; Hilmi ŞEKER; "Strazburg Yargı Kararlarında Doğru, Haklı, Yasal ve Makul Gerekçe Biçimleri", Hukuk Felsefesi ve Sosyoloji Arkivi, 10. kitap, İstanbul, İstanbul Barosu Yayınları, 2004, s.31

37) AİHS m.6/1: "Herkes, gerek medeni hak ve yükümlülükleriyle ilgili nizalar, gerek cezai alanda kendisine yöneltilen suçlamalar konusunda karar verecek olan, yasayla kurulmuş bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından davanın makul bir süre içinde, hakkaniyete uygun olarak görülmesini istemek hakkına sahiptir. Hüküm açık oturumda açıklanır; ancak, demokratik bir toplumda genel ahlak, kamu düzeni veya davaya taraf olanların özel hayatlarının gizliliği gerektiğinde veya davanın açık oturumda görülmesinin adaletin selametine zarar verebileceği bazı özel durumlarda, mahkemenin zorunlu göreceği ölçüde, duruşmalar davanın tamamı sürsünce veya kısmen basına ve dinleyicilere kapalı olarak sürdürülebilir."

38) Şeref GÖZÜBÜYÜK, Feyyaz GÖLCÜKLÜ; Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Uygulaması, Ankara, Turhan Kitabevi, 2013, s. 293. Sibel İNCEOĞLU; İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi Kararlarında Adil Yargılanma Hakkı, İstanbul, BETA Yay., 2005, s.322, AKINCI;a.g.e., s.262, ERDOĞAN;a.g.e., s.166

39) Yasemin ÖZDEK; Avrupa İnsan Hakları Hukuku ve Türkiye, Ankara, TODAİE, 2004, s.198

40) GÖZÜBÜYÜK, GÖLCÜKLÜ; a.g.e., s.266

41) Dulaurans v. Fransa <http://hudoc.echr.coe.int>

42) De mor v. Belçika <http://hudoc.echr.coe.int>

43) Georgiadis v. Yunanistan <http://hudoc.echr.coe.int>

onanması, gerekçenin ilgili kişi tarafından öğrenilememesi⁴⁴, gerekçenin yeterli detaya sahip olmaması⁴⁵, gerekçede tarafların savlarına cevap verilmemesi⁴⁶ gerekçeli karar hakkının ihlaline örnek oluşturmaktadır⁴⁷.

Somut olayda AİHM, ilk derece mahkemesi önünde ileri sürdüğü iddiası temyiz merciince dikkate alınmaksızın aleyhine karar verilen başvurusunun başvurusunu AİHS'in 6. maddesi yönünden incelemiştir.

Yargı önünde hak aramak, kişinin bilerek hareket edebildiği, bilgi niteliğindeki verilere sahip olabildiği durumda anlam ifade eder⁴⁸. Mahkemelerin kararlarını gerekçeli verme yükümlülüğü de 6. maddede açıkça belirtilmemiş olsa da hakkaniyete uygun yargılanma ilkesi çerçevesinde Mahkeme tarafından tanınmaktadır⁴⁹. Özellikle kanun yollarının mevcut bulunduğu durumlarda temyiz başvurusunun işlevselliğinin sağlanması mahkeme kararının gerekçeli olmasıyla mümkün olmaktadır⁵⁰. Ayrıca belirtmek gerekir ki gerekçeli karar hakkı sadece sanıklar için bir güvence değil aynı zamanda hukuk davalarında medeni hak ve yükümlülüklerle ilişkin davalarda da geçerli bir ilkedir⁵¹.

Olayda ise Mahkeme öncelikle gerekçeli karar verme yükümünün kapsamının kararın doğasına göre farklılık arz edebileceğini belirtmiştir. Ardından da davada yer alan bir iddianın sağlam temele dayanıp dayanmadığının araştırmanın kendi görevi olmadığını belirlemiştir.

Mahkeme başvuru tarafından ileri sürülen ancak dikkate alınmayan iddianın İspanya Yüksek Mahkemesi tarafından değinilmesi durumunda davanın farklı şekilde sonuçlanabileceğini de dikkate almıştır. Dolayısıyla Mahkeme'ye göre başvurusunun bu iddiasının, bir hukuk ve mantık sorunu olarak, cevabının açık ve ayrı biçimde verilmesi gerekmektedir. Aksi halde İspanya Yüksek Mahkemesi'nin bu iddiayı ihmal mi ettiği yoksa red mi ettiği, reddettiyse gerekçesinin ne olduğu belirlenemez.

Görüldüğü üzere Mahkeme, ulusal mahkeme tarafından davanın sonucu ile doğrudan ilgili ve sonucu belirleyici bir iddianın cevaplanmamasını ihlal olarak nitelmiştir. Esasında ulusal mahkemeler kararlarının yapısı ve içeriği bakımından işin doğası gereği takdir hakkına sahiptirler. Nitekim Mahkeme de kendi

44) Hadjianastassiou v. Yunanistan <http://hudoc.echr.coe.int>

45) Georgiadis v. Yunanistan <http://hudoc.echr.coe.int>

46) Ruiz Torija v. İspanya, Van de Hurk v. Hollanda <http://hudoc.echr.coe.int>

47) ŞEKER;Strasbourg..., s.17- 20. İNCEOĞLU; s.325

48) AKINCI; a.g.e., s.260

49) İNCEOĞLU; a.g.e.,s.322

50) GÖZÜBÜYÜK, GÖLCÜKLÜ;a.g.e., s.293

51) İNCEOĞLU; a.g.e., s.322

rolünün ulusal mahkemelerin gösterdiği gerekçelerin iç hukukta görülen dava sırasında ileri sürülen savları karşılayıp karşılamadığını belirlemek olmadığını belirtmektedir⁵². Ayrıca kararında ulusal mahkemelerin ileri sürülen her türlü iddiaya cevap vermesinin beklenemeyeceğini de belirtmiştir.

Sonuç olarak davanın esasına yönelik bir iddianın cevapsız bırakılması adil yargılanma hakkına gölge düşürmektedir. Mahkeme'nin ihlal kararına ulaşırken ulusal mahkemelerden beklenen gerekçenin kapsamı üzerinde durmuş olması ve genel ilkeler saptamış olması karşısında ayrışık oy gerekçesinde belirtilen uluslararası mahkemeye çok geniş bir denetim yetkisi sağlandığı savı da dayanaksız kalmaktadır. Bu durumda Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. fıkrasında yer alan "hakkaniyete uygun yargılanma" hakkının ihlali kararı yerindedir.

Ülkemizde de Anayasanın 141. maddesinin 3. fıkrası "*bütün mahkemelerin her türlü kararları gerekçeli olarak yazılır*" şeklindedir. Dolayısıyla mahkemelelerin nihai kararları, ara kararları ya da geçici hukuki koruma kararlarının gerekçeli olması anayasal zorunluluktur⁵³. Yine HMK, CMK ve İYUK gibi usul kanunlarında da yargı kararlarında gerekçenin bulunması gerektiği düzenlenmiştir⁵⁴. Nite-

52) İNCEOĞLU; a.g.e., s.325

53) AKINCI; a.g.e., s.263. ERDOĞAN; a.g.e., s.164

54) HMK m.297/1-c: "Tarafların iddia ve savunmalarının özetini, anlaşlıkları ve anlaşamadıkları hususları, çekişmeli vakıalar hakkında toplanan delilleri, delillerin tartışılması ve değerlendirilmesini, sabit görülen vakıalarla bunlardan çıkarılan sonuç ve hukuki sebepleri"

İYUK m.24: "Kararın dayandığı hukuki sebepler ile gerekçesi ve hüküm..."

CMK m.34: "...mahkemelerin her türlü kararı, karşı oy dahil, gerekçeli olarak yazılır. Gerekçenin yazımında 230 uncu madde göz önünde bulundurulur."

CMK m.230: "(1) Mahkûmiyet hükmünün gerekçesinde aşağıdaki hususlar gösterilir:

a) İddia ve savunmada ileri sürülen görüşler.

b) Delillerin tartışılması ve değerlendirilmesi, hükme esas alınan ve reddedilen delillerin belirtilmesi; bu kapsamda dosya içerisinde bulunan ve hukuka aykırı yöntemlerle elde edilen delillerin ayrıca ve açıkça gösterilmesi.

c) Ulaşılan kanaat, sanığın suç oluşturduğu sabit görülen fiili ve bunun nitelendirilmesi; bu hususta ileri sürülen istemleri de dikkate alarak, Türk Ceza Kanununun 61 ve 62 nci maddelerinde belirlenen sıra ve esaslara göre cezanın belirlenmesi; yine aynı Kanunun 53 ve devamı maddelerine göre, cezaya mahkûmiyet yerine veya cezanın yanı sıra uygulanacak güvenlik tedbirinin belirlenmesi.

d) Cezanın ertelenmesine, hapis cezasının adli para cezasına veya tedbirlerden birine çevrilmesine veya ek güvenlik tedbirlerinin uygulanmasına veya bu hususlara ilişkin istemlerin kabul veya reddine ait dayanaklar.

(2) Beraat hükmünün gerekçesinde, 223 üncü maddenin ikinci fıkrasında belirtilen hallerden hangisine dayanıldığıının gösterilmesi gerekir.

(3) Ceza verilmesine yer olmadığına dair kararın gerekçesinde, 223 üncü maddenin üçüncü ve dördüncü fıkralarında belirtilen hallerden hangisine dayanıldığıının gösterilmesi gerekir.

(4) Yukarıdaki fıkralarda belirtilen hükümlerin dışında başka bir karar veya hükmün verilmesi hâlinde bunun nedenleri gerekçede gösterilir."

kim Kuru da HMK hükümleri gereğince hükmün gerekçesiz olmasının mutlak temyiz sebebi olması gerektiğini belirtmektedir⁵⁵. CMK'nın 289/1-g maddesinde de kararın gerekçesiz oluşu hukuka kesin aykırılık hali olarak düzenlenmiştir. Danıştay da bir yargı kararının gerekçesiz olmasını, yahut yeter gerekçeye dayanmamasını usul hükümlerine aykırılık sayarak kararı bozmaktadır⁵⁶.

Danıştay'a göre, *“Kararın gerekçesinin, maddi olayın hukuki açıdan değerlendirilmesine ilişkin olacağı da açıktır. Mahkeme kararlarının hüküm fıkrası ile birlikte esas unsurlarından olan gerekçe, yargı mercilerinin yargısal kararlarının doğru, haklı, yasal, makul ve denetlenmesine olanak verecek şekilde temellendirilmesi olarak tanımlanabilir. Yargı kararlarının denetlenmesine olanak verecek şekilde temellendirildiğinden sözedilebilmesi için de davanın sonucuna etkili iddia, olay ve olguların açık bir şekilde ortaya konulması, temyiz başvuru hakkının etkili bir şekilde kullanılabilmesine olanak sağlayacak yeterlikte ve açıklıkta olması gerekmektedir. Temyizen incelenen Mahkeme kararında, konuyla ilgili mevzuat hükümlerine yer verildikten sonra, dosyadaki bilgi ve belgelerin incelenmesi sonucu tesis edilen işlemde kamu yararı ve hizmet gereklerine aykırılık bulunmadığından bahisle davanın reddine karar verilmiş, ancak yargısal incelemeyle varılan sonucun hukuki dayanakları ortaya konulmamış, karar yukarıda belirtilen anlamda denetlenmesine ve temyiz hakkının kullanılmasına yeterli açıklıkta gerekçelendirilmemiş”* olması bozma sebebidir⁵⁷. Yargıtay da benzer şekilde mahkeme kararlarının gerekçeli olması

55) KURU; a.g.e., s.625

56) Şeref GÖZÜBÜYÜK; Yönetmelik Yargı, Ankara, Turhan Kitabevi, 2010, s.505

57) Danıştay 13. D. E. 2007/2822, K. 2008/4487, T. 28.5.2008; “Mahkemelerin uyuşmazlık konusu olayı çözümlenerek vardığı sonuca ilişkin gerekçede; birbiri ile çelişen, tutarlı olmayan ifadelerin kullanılmış olması Anayasanın yukarıda yer verilen kuralı ile Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin adil yargılanma hakkına ilişkin 6/1.maddesine de aykırılık oluşturacağına...”; Danıştay 12. D. E. 2002/1760, K. 2005/20, T. 13.1.2005; “...olaya, kaçakçılık cezası değil ağır kusur cezası uygulanması gerektiği sonucuna varılmış ise de; mahkemeyi bu yargıya götüren maddi ve hukuki nedenler hakkında herhangi bir açıklama yapılmamasını(n)” hukuka aykırı olduğu hakkında bkz. Danıştay 7. D. E. 1998/1345, K. 1999/3900, T. 25.11.1999; “...mahkemece bilirkişi raporunun sonuç kısmındaki değerlendirmelerin olduğu gibi karara alınarak uyuşmazlığın niteliği ve çözümüne ilişkin dayanılan hukuki sebepler ve gerekçelere de yer verilmemesinin” hukuka aykırılık oluşturduğu hakkında bkz. Danıştay 3. D. E. 2001/3496, K. 2002/4361, T. 19.12.2002 ; Aynı yönde bkz. Danıştay 12. D. E. 2002/1760, K. 2005/20, T. 13.1.2005 Erişim: www.kazanci.com 18 Eylül 2014. “Yargılama Hukukunda, yargı (hüküm), uyuşmazlığı çözmekle görevli ve yetkili yargı yerinin yargılama sürecinin sonunda ulaştığı “sonuç” tur. Yargı yerinin bu sonuca ulaşırken bir gerekçeye dayanması, hem Anayasamızda, hem de Yargılama Hukukumuzda yer alan ilkelerdendir. Gerekçe, yargıcın, çözümlenmek durumunda olduğu uyuşmazlığa uygulanması gereken soyut hukuk kuralının saptanmasında, yorumlanmasında ve tüm ayrıntılarıyla ortaya konulup nitelendirilen maddi olaya uygulanmasında izlemiş olduğu yöntemi gösteren ve bu özelliği sebebiyle, yargılamanın objektivitesi ile varılan yargının doğruluğu konusunda davanın taraflarına güven, üst yargı yerine de denetleme olanağı veren açıklamadır. Yukarıda sözü edilen ilke ile sağlanmak istenen amaç da,

gerektiğini belirtmektedir⁵⁸.

Ayrıca 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunda bireysel başvuru yolu düzenlenmiştir. Buna göre herkes, Anayasada güvence altına alınmış temel hak ve özgürlüklerinden, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve buna ek Türkiye'nin taraf olduğu protokoller kapsamındaki herhangi birinin kamu gücü tarafından, ihlal edildiği iddiasıyla Anayasa Mahkemesine başvurabilir. Bu durumda gerekçeli karar hakkı da AİHS kapsa-

budur. Oysa, temyize konu kararda, mevzuat hükümlerine yer verilmesine ve olay hakkında açıklamalarda bulunulmasına karşın, mevzuatın yorumu ve açıklanan maddi olaya uygulaması yapılmaksızın, dava konusu işlemin kanun ve usul hükümlerine uygun bulunmadığı sonucuna varılmış bulunmaktadır."Danıştay 7. D. E.2003/2139, K.2004/202, T.31.12.2004;;Danıştay 7. D. E.2003/326, K.2004/2807, T.09.11.2004; Danıştay 7. D. E.2001/4131, K.2004/1066, T.19.04.2004 Erişim: www.hukukturk.com18 Eylül 2014.

- 58) "...mahkeme kararlarının gerekçeli olması zorunludur. Zira taraflar ancak gerekçe sayesinde hükmün hangi maddi ve hukuki sebebe dayandırıldığını anlayabileceklerdir."Yargıtay 19. H.D. E. 2013/7436 K. 2013/10995 T. 12.6.2013; Yargıtay 9. H.D.E. 2012/38121K. 2013/4071T. 4.2.2013; "...yerel mahkeme 2. direnme olarak adlandırılan kararın gerekçe kısmında Yargıtay'ca bozulmasına karar verilen 1. direnme kararının gerekçesine atf yapmak suretiyle davayı kabul ettiğini belirterek, görünürde bir gerekçeye yer vermişse de; bunun Anayasanın ve yasanın aradığı anlamda yasal bir gerekçe olarak kabulü olanaklı değildir. Çünkü Yargıtay'ca bozulan karar (kararın hem hüküm fıkrası hem de gerekçesi) ortadan kalkacağından, hukuki geçerliliğini yitirir."YargıtayHGK E. 2011/11-344 K. 2011/436T. 22.6.2011;"Kararın gerekçesiyle hüküm fıkrasının birbirine aykırı olmaması gerekir."Yargıtay 7. H.D.E. 2014/6169K. 2014/14915T. 1.7.2014; "Somut olayda, suçun sanık tarafından işlendiğine ilişkin kanıtların neler olduğunun açıklanıp, mahkeme kararlarının Anayasanın 141, 5271 sayılı CMK.nın 34, 230, 289/1-g maddelerine uygun biçimde yazılması ve gerekçelendirilmesi gerektiği düşünülmeyen, sanığın üzerine atılı mala zarar verme ve taksirle yaralama suçlarını işlediğinin sabit olduğu kanaatine varıldığı da belirtilmeden yazılı şekilde sanık hakkında güvenlik tedbirine hükmedilmesi.. (hukuka aykırıdır)"Yargıtay 15. C.D.E. 2013/20014K. 2014/10288T. 26.5.2014;"... davalı süresinde verdiği cevap dilekçesinde, davacı tarafın taleplerinin zaman aşımına uğradığını belirterek zaman aşımı itirazında bulunmuştur. Mahkeme ön inceleme duruşmasında, herhangi bir gerekçe belirtmeksizin zaman aşımı itirazının reddine karar vermesi.. (hukuka aykırıdır)."Yargıtay3. H.D.E. 2014/651K. 2014/2101T. 13.2.2014; "...şikayetin şikayet nedenleri arasında faize faiz istenilemeyeceği şikayeti de bulunmaktadır. İcra Mahkemesi'nce bu konu karar gerekçesinde tartışılmamış ve bu hususta açıkça olumlu ya da olumsuz karar verilmeden itirazın reddine karar verilmiştir. ...Faize faiz talep edilemeyeceği yönündeki şikayet hakkında olumlu veya olumsuz bir karar verilmemesi isabetsizdir."Yargıtay8. H.D.E. 2013/6840K. 2013/13215T. 24.9.2013; "...mahkeme kararlarının gerekçeli olması ve hükmün gerekçesinde iddia ve savunmada ileri sürülen görüşlerin yazılması, kanıtların tartışılarak değerlendirilmesi, hükme esas alınan kanıtlar ile mahkemece ulaşılan kanaatin, sanığın suç oluşturduğu sabit görülen fiilinin belirtilmesi, bu fiilin nitelendirilmesinin yapılması yasal zorunluluk olup ayrıca, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin 16.12.1992 tarihli "Hadjianastassiou - Yunanistan" kararında da belirtildiği üzere; kanun yoluna başvurulabilme hakkını etkin bir şekilde kullanabilmenin ön koşulu olan mahkeme kararının gerekçeli olması hususu, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6. maddesi kapsamında adil yargılama hakkının da bir parçası olduğu nazara alınmadan, sanığın üyesi olduğu iddia ve kabul edilen suç işlemek amacıyla kurulan örgütte hiyerarşik ilişkinin ne şekilde kurulduğu ve buna dair sübut delillerinin nelerden ibaret olduğu açıklanıp denetime olanak verecek biçimde karar yerinde gösterilmeden yetersiz gerekçe ile mahkumiyet kararı verilmesi, (hukuka aykırıdır)" Yargıtay 9. C.D.E. 2011/10473K. 2014/2696T. 11.3.2014 Erişim: www.kazanci.com30 Aralık 2014.

mında AİHM tarafından korunan haklardan olduğundan, Anayasa Mahkemesi-ne bu hakkın ihlal edildiği iddiasıyla bireysel başvuru yapma imkanı da getirilmiş olmaktadır⁵⁹. Bu hususun yargı kararlarının gerekçelendirilmesi konusunda önemli bir denetim işlevi görmesi beklenmektedir⁶⁰.

III- SONUÇ

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6. maddesinin 1. fıkrası uyarınca mahkemelerin hükümlerini gerekçeli olarak vermeleri gerektiğini ancak bunun ileri sürülen her türlü iddiaya detaylı cevap verilmesi anlamına gelmeyeceğini belirtmiştir

Ayrıca mahkeme, gerekçeli karar verme yükümünün kapsamının kararın doğasına göre farklılık gösterebileceğine de hükmetmiştir. Buna göre bir ulusal mahkemenin gerekçeli karar verme yükümünü ihlal edip etmediği sözleşmecilerde var olan kanuni koşullar, geleneksel kurallar, hukuki bakış açısı, hükümlerin kaleme alınmasına ve açıklanmasına ilişkin farklılıklar gibi davaya özgü koşulların ışığı altında belirlenebilecektir.

Gerekçeli karar hakkının temelini savunma hakkı oluşturmaktadır. Nitekim kanun yollarına başvurulması ancak kararın gerekçeli olması sonucunda anlam kazanmaktadır. Yine gerekçeli karar, yargıcın tarafsızlığını sağlayarak yargıya duyulan güvenin artmasını sağlamaktadır.

Türk Hukukunda da mahkeme kararlarının gerekçeli olma zorunluluğu bulunmaktadır. Nitekim yargı kararının gerekçeli olmamasının bir temyiz sebebi olduğu da kabul görmektedir. Ayrıca "bireysel başvuru" yoluyla da Anayasa Mahkemesine gerekçeli karar hakkının ihlal edilip edilmediğini denetleme imkanı getirilmiş bulunmaktadır.

KAYNAKLAR

- Akıncı, Müslüm, İdari Yargıda Adil Yargılanma Hakkı, Ankara, Turhan Kitabevi, 2008.
- Aşçıoğlu, Çetin, "Yargıda Gerekçe Sorunu", Hukuk Felsefesi Ve Sosyoloji Arkivi, 8. Kitap, İstanbul, İstanbul Barosu Yayınları, 2003.

59) Bunun yanında Anayasanın 36. maddesinde düzenlenen hak arama hürriyetinin gerekçeli karar hakkını da kapsadığını kabul etmek gerekmektedir.

60) Örneğin AYM Bireysel Başvuru p.31-70, B. No: 2013/7800, T. 18.06. 2014 <http://www.kararlaryeni.anayasa.gov.tr/BireyselKarar/Content/de3fd0d1-cced-4a35-8377750ed661dd6b?wordsOnly=False> (E.T.: 30.12.2014) Buna karşılık bir başka kararda "Dosya muhtevasına, dava evrakı ile yargılama tutanakları münderecatına, mevcut deliller Mahkemece takdir edilerek karar verildiğine ve takdirde bir isabetsizlik bulunmadığına göre yerinde olmayan temyiz itirazlarının reddi ile usul ve kanuna uygun hükmün onanmasına" şeklindeki gerekçenin yeterli olduğu sonucuna ulaşılmıştır. AYM Bireysel Başvuru p.51 B.No: 2013/3351 T.18.09.2013 Erişim: <http://www.kararlaryeni.anayasa.gov.tr/BireyselKarar/Content/6ea335e6-9999-4441-b422-afce4ab757fb?wordsOnly=False> 30 Aralık 2014.

- Erdoğan, Gülnur, Medeni Yargıda Adil Yargılanma Hakkı, Ankara, Adalet Yayınevi, 2011.
- Gözübüyük, Şeref, Yönetmelik Yargı, Ankara, Turhan Kitabevi, 2010.
- Gözübüyük, Şeref/ Gölçüklü, Feyyaz, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Ve Uygulaması, Ankara, Turhan Kitabevi, 2011.
- İnceoğlu, Sibel; İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi Kararlarında Adil Yargılanma Hakkı, İstanbul, Beta Yay., 2005.
- Karakoç, Yusuf; “Yargı Kararlarının Dili Ve Gereğesi”, Hukuk Felsefesi Ve Sosyoloji Arkivi, 16. Kitap, İstanbul, İstanbul Barosu Yayınları, 2007.
- Kuru, Baki; Medeni Usul Hukuku, Ankara, Yetkin Yay, 2012.
- Özdek, Yasemin, Avrupa İnsan Hakları Hukuku Ve Türkiye, Ankara, Todaie, 2004.
- Şeker, Hilmi; Hukukta Gereğesi, İstanbul, Beta Yay., 2010.
- Şeker, Hilmi; “Strazburg Yargı Kararlarında Doğru, Haklı, Yasal Ve Makul Gereğesi Biçimleri”, Hukuk Felsefesi Ve Sosyoloji Arkivi, 10. Kitap, İstanbul, İstanbul Barosu Yayınları, 2004.
- Tan, Turgut; İdare Hukuku, Ankara, Turhan Kitabevi, 2011.
- Turan, Hüseyin; “Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi İçtihatlarında Mahkeme Kararlarında Gereğesi”, Adalet Dergisi, S.35, 2009.
- <http://hudoc.echr.coe>
- www.hukukturk.com
- www.kazanci.com

ÖZET

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, yargı kararlarının gereğesindeki yetersizlikleri AİHS’in 6. maddesinde düzenlenen adil yargılanma hakkının ihlali kabul etmektedir. Bu doğrultuda yargılamada olayın esasına ilişkin iddiaların cevaplanması gerekir. Türk Hukukunda da yargı kararlarının gereğeli olması zorunluluğu bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Gereğeli Karar Hakkı, Adil Yargılanma Hakkı, Savunma Hakkı

İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi Yayın İlkeleri

1. İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi (İMÜHFD) “Hakemli Dergi” statüsünde olup yılda iki sayı (Bahar, Güz) olarak yayımlanır.
2. Dergiye gönderilen yazılar başka bir yerde yayımlanmamış veya yayımlanmak üzere gönderilmemiş olmalıdır. Yazılar, yayımlanmak üzere kabul edildiği takdirde, ilk gelen sayıda yayımlanır. Ancak Yayın Kurulu makale yoğunluğunu dikkate alarak, hakem incelemesinden olumlu rapor almış yazının bir sonraki sayıda yayımlama hakkını saklı tutar.
3. Gönderilen yazıların ilk değerlendirmesi Yayın Kurulunca yapılır. Yayın Kurulunca ilk değerlendirmesi yapılan ve yayın ilkelerine uygun olarak hazırlanmamış olduğu tespit edilen yazılar hakeme gönderilmeden önce, düzeltilmesi için yazara iade edilir.
4. Yayın Kurulunca ilk değerlendirmesi yapılan ve yayın ilkelerine uygun olarak hazırlanmış yazılar, kör hakemlik sistemi uyarınca yazar adları metinden çıkarılarak hakeme gönderilir. Yazarlara yazının hangi hakeme gönderildiği ile ilgili bilgi verilmez. Hakem raporunda düzeltme istenmesi durumunda yazar, metinde yalnızca belirtilen düzeltmeler çerçevesinde değişiklikler yapabilir. Yazar, hakem tarafından önerilen düzeltmeleri yaptıktan sonra tekrar hakem denetimine başvurur. Hakem raporunun olumsuz olması durumunda, ikinci bir hakem incelemesi yapılmaz ve yayımlanmayan yazılar, yazara iade edilmez.
5. Dergide, hakem denetiminden geçen çalışmalar dışında, **kitap incelemesi, mevzuat değerlendirmesi ve bilgilendirici notlara** da yer verilir. Bu nitelikteki yazıların yayımlanması veya geri çevrilmesi, Yayın Kuruluna bağlıdır.
6. Yazılar “Microsoft Word” programında metin yazı tipi Times New Roman ana metin 1,5 satır aralığında 12 punto, kaynakça 10 punto, dipnot tek satır aralığında 10 punto, normal stil olmak üzere elektronik posta yoluyla, ekli Word dosyası şeklinde hukukfakultesidergisi@medipol.edu.tr adresine gönderilir.
7. Derginin yazı dili esas olarak Türkçe olmakla birlikte, dergide yabancı dilde yazılara da yer verilmektedir. Yazılar hangi dilde kaleme alınırsa alınsın, her bir yazıda 250 sözcüğü geçmeyen **Türkçe ve İngilizce özetlerin**; her iki dilde **yazı başlığı ile en fazla beşer anahtar sözcüğün** yazının başına eklenerek gönderilmesi gerekir.
8. Yazarlar, **unvanlarını, görev yaptıkları kurumları, iletişim adresleri ile telefonlarını ve e-mail adreslerini** çalışmalarının başına ekleyecekleri üst kapak sayfası ile birlikte bildirmelidir.
9. Yazarların dergiye gönderdikleri yazılarının denetimini yapmış oldukları ve bu haliyle “basıla” verdikleri kabul edilir. Bilimsellik ölçütlerine uyulmadığı ve olağanın üzerinde yazım yanlışlarının tespit edildiği yazılar, Yayın Kurulu tarafından geri çevrilir.
10. Yazılar yayımlanmak üzere kabul edildiği takdirde, elektronik ortamda tam metin olarak yayımlamak da dahil olmak üzere tüm yayın hakları İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesine aittir. Yazarlar, telif haklarını Üniversiteye devretmiş sayılır, ayrıca telif ücreti ödenmez.

11. Makalenin sonunda, makalede kullanılan kaynakların yazar soyadına göre alfabetik sıraya dizildiği **kaynakçaya** yer verilmelidir. Yararlanılan kaynaklara ilişkin metin içindeki atıflar, her bir sayfa sonunda dipnot olarak gösterilmelidir.

a. Kitap

İlk geçtiği yerde: Yazar(lar)ın adı ve soyadı, Eserin tam adı, (varsa) tercüme edenin, hazırlayanın veya editörün adı ve soyadı, baskı, basıldığı yer (basım yılı), yayınevinin ismi, sayfa numarası.

Fikret Eren, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, 10.bs., İstanbul (2009), Beta Basım Yayın Dağıtım, s. 34.

İkinci geçtiği yerde: Aynı yazarın tek eseri kullanılıyorsa yazarın soyadı, sayfa numarası. (Eren, s. 178.)

Aynı yazarın birden fazla eseri kullanılıyorsa, yazarın soyadı, kısaltılmış eser adı, sayfa numarası. (Eren, *Borçlar*, s. 178)

b. Makale:

İlk geçtiği yerde: Yazar(lar)ın adı ve soyadı, makalenin tam adı, derginin adı, (varsa) cilt numarası (romen rakamı ile), (varsa) sayı numarası, basım yılı, sayfa numarası.

Merih Öden, “Anayasa Mahkemesi ve Olağanüstü Hal ve Sıkıyönetim Kanun Hükümünde Kararnamelerinin Anayasaya Uygunluğunun Yargısal Denetimi”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, LIIX, 3, (2009), s. 659-691.

İkinci geçtiği yerde: Yazar(lar)ın soyadı, makalenin kısaltılmış adı, sayfa numarası. (**Öden, “Anayasa Mahkemesi”, s. 659.**)

c. Arşiv belgesi:

İlk geçtiği yerde: Başbakanlık Osmanlı Arşivi (BOA), **İrade** Mesâil-i Mühimme (İ. Mes. Müh.), 2079.

Esere atıf aşağıdaki gibi olmalıdır:

BOA, İ. Mes. Müh., 2079.

d. İnternet ulaşımına sahip çalışmalar:

Rıza Ayhan, “Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunun Hukuki Mahiyeti”, *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Prof. Dr. Naci Kınacıoğlu’na Armağan, I, 2, s. 31-40 (http://www.hukuk.gazi.edu.tr/editor/dergi/1_2_3.pdf, erişim 13 Haziran 2010).

Esere atıf aşağıdaki şekilde yapılmalıdır:

Ayhan, s. 31.

e. Yargıtay kararları

Y, 11. HD, 17.10.2010, E. 2001, K. 9990